

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОВІТРЯНИХ СИЛ ІМЕНІ ІВАНА КОЖЕДУБА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник Харківського національного
університету Повітряних Сил
імені Івана Кожедуба
генерал-майор

А.М.АЛІМПІЄВ

“ ___ ” _____ 2016 р.

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ У ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ ПОВІТРЯНИХ СИЛ ІМЕНІ ІВАНА КОЖЕДУБА

*Розглянуто та схвалено
на засіданні Вченої ради,
протокол № 14
від "26"серпня 2016 р.*

ЗМІСТ

1 Загальні положення	3
2 Принципи організації процесу викладання модулів навчальних дисциплін англійською мовою	4
3 Організація процесу викладання модулів навчальних дисциплін англійською мовою	4
4 Вимоги до навчально-методичного забезпечення викладання модулів навчальних дисциплін англійською мовою	6
5 Вимоги до курсантів та науково-педагогічних працівників	7
6 Взаємодія учасників освітнього процесу	8
7 Відповідальність	9
Додаток 1 Форма сертифікату щодо захисту дипломів англійською мовою	10
Додаток 2 Стандартна форма лекції з фахової дисципліни англійською мовою	11
Додаток 3 Стандартна форма практичного заняття з фахової дисципліни англійською мовою	14
Додаток 4 Стандартна форма групового заняття з фахової дисципліни англійською мовою	17

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Положення про організацію викладання модулів навчальних дисциплін англійською мовою в Харківському національному університеті Повітряних Сил імені Івана Кожедуба (далі – Університету) є основним нормативним документом, що регламентує систему організаційних та методичних заходів, спрямованих на реалізацію права Університету на викладання дисциплін англійською мовою відповідно до системи стандартів вищої освіти та з метою забезпечення конкурентоспроможності Університету через гарантовану високу якість освітніх послуг.

1.2 Положення розроблено відповідно до Закону України "Про вищу освіту" від 01 липня 2014 року № 1556-VII, в якому зазначено, що "... з метою створення умов для міжнародної академічної мобільності вищий навчальний заклад (Університет) має право прийняти рішення про викладання однієї чи кількох дисциплін англійською та/або іншими іноземними мовами", а також відповідно до Указу Президента України від 16 листопада 2015 року № 641/2015 "Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні".

1.3 Положення укладено з метою вдосконалення чинної в Університеті системи організації освітнього процесу та адаптації його до загальноєвропейських вимог для досягнення загальноприйнятих кваліфікаційних рівнів, які забезпечують спілкування та ефективність дій майбутніх фахівців у межах європейського освітнього простору.

1.4 Положення розкриває основні принципи та шляхи організації процесу викладання модулів навчальних дисциплін англійською мовою, а також вимоги до курсантів та науково-педагогічних працівників Університету, задіяних в організації зазначеного вище навчального процесу.

2 ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

2.1 Організація процесу викладання модулів навчальних дисциплін англійською мовою в Університеті базується на:

принципі "міжпредметної координації", який передбачає співпрацю викладачів кафедри іноземних мов з викладачами фахових дисциплін;

принципі автономності, який полягає у тому, що необхідним елементом мовної підготовки на всіх її етапах вважається систематична цілеспрямована самостійна робота курсантів та науково-педагогічних працівників Університету для підтримання раніше досягнутого мовного рівня та досягнення вищих рівнів.

3 ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

3.1 В основу організації процесу викладання модулів фахових дисциплін англійською мовою покладено рекомендації, що визначені у стандартах НАТО СТАНАГ 6001 та Міжнародної організації цивільної авіації (ІСАО), за якими навчання та викладання англійською мовою мають базуватись на спільних цілях, змісті та методах для всіх країн НАТО, членів – партнерів НАТО та країн – членів ІСАО.

3.2 Організація процесу викладання модулів навчальних дисциплін англійською мовою в Університеті здійснюється у відповідності до програм підготовки фахівців за спеціальностями (напрямами), що визначені освітньо-кваліфікаційними рівнями та повинні відповідати стандартам вищої освіти.

3.3 Цільовою аудиторією для реалізації даного Положення є курсанти 3-го, 4-го та 5-го курсів.

3.4 У процесі організації викладання модулів навчальних дисциплін англійською мовою:

здійснюється планування заходів з урахуванням потреб їх методичного та організаційного забезпечення;

здійснюється викладання модулів фахових навчальних дисциплін англійською мовою науково-педагогічними працівниками Університету. Вибір форми заняття слід зосередити на практичних або групових заняттях з метою використання активних методів навчання, як найбільш ефективних для досягнення мовної та професійної компетенції;

проводяться заходи з організації навчально-методичних консультацій для курсантів Університету щодо самостійного відпрацювання термінології англійською мовою з метою успішного опанування ними матеріалу з фахової навчальної дисципліни. Курсанти засвоюють термінологію фахових дисциплін англійською мовою під час занять з самостійної підготовки під керівництвом викладачів кафедри іноземних мов;

проводяться заходи з організації навчально-методичних консультацій для науково-педагогічних працівників Університету щодо взаємосумісності тематичних планів з фахових навчальних дисциплін з тематичними планами кафедри іноземних мов, а також з надання методичних рекомендацій для успішного викладання модулів фахових навчальних дисциплін англійською мовою;

організовується співпраця кафедри іноземних мов та інших структурних підрозділів Університету, які задіяні у процесі реалізації даного Положення;

кафедрою іноземних мов та навчально-науковим центром мовної підготовки розробляються або переробляються вже існуючі навчальні посібники з іноземної мови для курсантів відповідно до тематичних планів фахових дисциплін;

здійснюється контроль ефективності зазначених вище заходів.

3.5 Для успішної реалізації даного Положення проводиться попереднє тестування науково-педагогічних працівників щодо допуску їх до викладання модулів навчальних дисциплін англійською мовою. Формою допуску є проведення пробного заняття англійською мовою в присутності експертів з числа працівників навчально-наукового центру мовної підготовки та науково-педагогічних працівників кафедри іноземних мов із залученням 5-10 курсантів. Критеріями для допуску до викладання модулів навчальних дисциплін слід вважати:

достатній рівень володіння англійською мовою на професійну тематику (правильність вимови, використання професійно-орієнтованої лексики та правильність використання граматичних структур);

здатність вести дискусію з курсантами на професійні теми;

уміння довести матеріал до курсантів в доступній формі;

підтримувати зацікавленість та активну участь курсантів під час заняття; висока професійна компетентність.

3.6 Проводяться необхідні заходи щодо підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників Університету з урахуванням сучасних методик викладання, а саме – організація системи самостійного вивчення англійської мови науково-педагогічними працівниками (в рамках індивідуальної підготовки, за допомогою системи MOODLE та матеріалів на офіційному сайті університету);

проводяться необхідні заходи з підвищення рівня володіння англійською мовою курсантів Університету з урахуванням сучасних методик викладання, а саме – організуються заняття з вивчення англійської мови курсантами під час самостійної підготовки та з використанням системи MOODLE, а також інших дистанційних та он-лайн ресурсів.

3.7 Контроль якості засвоєного навчального матеріалу курсантами здійснювати лише державною мовою.

3.8 Рівень знань з англійської мови не може бути підставою для зниження підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

3.9 Курсантам надається право захищати дипломні роботи (проекти) англійською мовою. При цьому дипломна робота (проект) виконується державною мовою, а захист та презентація здійснюються англійською мовою. Обговорення може здійснюватися як англійською так і державною мовами. Після успішного захисту дипломної роботи (проекту), випускник отримує відповідний сертифікат, затверджений начальником університету (додаток 1).

4 ВИМОГИ ДО НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ МОДУЛІВ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

4.1 Науково-педагогічні працівники кафедри іноземних мов розробляють: методичні рекомендації для кожного факультету щодо ефективного викладання навчальних дисциплін англійською мовою;

українсько-англійські тлумачні словники технічних термінів з кожної дисципліни. Науково-педагогічні працівники фахових дисциплін надають на кафедру іноземних мов список термінів з тлумаченням українською мовою;

методичні рекомендації для самостійної роботи курсантів (під час самостійної підготовки) щодо успішного засвоєння ними матеріалу фахових дисциплін англійською мовою.

4.2 Викладачі фахових дисциплін розробляють:

методичні розробки та плани проведення лекцій англійською мовою (додаток 2);

методичні розробки та плани проведення практичних занять англійською мовою (додаток 3);

методичні розробки та плани проведення групових занять англійською мовою (додаток 4).

Робоча програма навчальної дисципліни розробляється державною мовою.

Розробки затверджуються начальником відповідного факультету та погоджуються куратором з кафедри іноземних мов.

4.3 Навчально-науковим центром мовної підготовки виконується науково-дослідна робота щодо ефективного впровадження викладання фахових дисциплін англійською мовою за результатами першого етапу (2016-2017 навчальний рік).

5 ВИМОГИ ДО КУРСАНТІВ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

5.1 З метою покращення ефективності процесу організації викладання навчальних дисциплін англійською мовою та підвищення рівня мовної компетентності науково-педагогічних працівників фахових кафедр Університету, до обов'язкової академічної кваліфікації додаються наступні вимоги:

мати рівень знання англійської мови не нижче СМР 2,2,2,2 (відповідно до стандарту НАТО СТАНАГ 6001), або мати сертифікат, що підтверджує знання іноземної мови на рівні не нижче B1 (рівень незалежного користувача), або інший документ про наявність відповідного рівня володіння англійською мовою (наприклад, про проходження курсів іноземних мов, або диплом фахівця іноземних мов);

розміщувати публікації англійською мовою у виданнях, що індексуються у провідних міжнародних базах Scopus, Web of Science тощо;

набувати міжнародний професійний та мовний досвід (стажування за кордоном);

приймати участь у міжнародних наукових конференціях (конгресах, симпозіумах, семінарах) за кордоном.

5.2 Курсантам університету необхідно:

підтримувати рівень володіння англійською мовою під час самостійної підготовки;

курсантам 1-го та 2-го курсів виконати вимоги щодо засвоєння програми з дисципліни "Англійська мова", а саме оволодіння мовними навичками в рамках загальновійськової мовної підготовки та військово-спеціальної мовної підготовки, успішно пройти тестування за стандартом НАТО СТАНАГ 6001 та отримати рівень знання англійської мови СМР-1;

курсантам 3-го та 4-го курсів виконати вимоги щодо засвоєння програми з дисципліни "Англійська мова професійного спрямування" та успішно пройти тестування за стандартом НАТО СТАНАГ 6001 та отримати рівень СМР-2;

курсантам 5-го курсу льотного факультету виконати вимоги щодо засвоєння програми з дисципліни "Англійська мова професійного спрямування (авіаційна англійська)" та успішно пройти тестування на визначення рівня володіння англійською мовою за стандартом ІСАО.

6 ВЗАЄМОДІЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

6.1 При реалізації даного Положення навчально-науковий центр мовної підготовки, кафедра іноземних мов та науково-педагогічні працівники Університету, які задіяні в вищезазначених заходах, працюють у тісній співпраці.

6.2 Питання з вдосконалення процесу викладання навчальних дисциплін англійською мовою розглядати на міжкафедральних нарадах наприкінці кожного семестру або на навчально-методичних зборах з навчально-науковими працівниками Університету.

6.3 Основним принципом взаємодії є активність, креативність усіх учасників освітнього процесу в даному напрямку, а також персональна зацікавленість в успішності його реалізації.

7 ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

7.1 Відповідальність за якість і своєчасність виконання даного Положення несе начальник навчально-наукового центру мовної підготовки, завідувач кафедри іноземних мов разом з керівниками структурних підрозділів, які задіяні у процесі його реалізації.

7.2 Начальник навчально-наукового центру мовної підготовки, завідувач кафедри іноземних мов разом з керівниками структурних підрозділів, які задіяні у процесі реалізації даного Положення несуть особисту відповідальність за:

своєчасне й якісне виконання усіх пунктів Положення;

надання достовірної інформації про реалізацію Положення.

7.3 Відповідальність науково-педагогічних працівників Університету, залучених до організації викладання навчальних дисциплін англійською мовою, встановлюється відповідними інструкціями.

ТВО заступника начальника університету з навчальної роботи

полковник

Ю.І.ПОЛОНСЬКИЙ

Начальник навчально-наукового центру мовної підготовки

полковник

О.В.КАРПЕНКО

ТВО завідувача кафедри іноземних мов

працівник ЗС України

О.О.САВЧЕНКО